ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĒZEKNES TIESU NAMS

Lietas arhīva Nr. A42-02349-22/42
ECLI:LV:ADRJRTN:2022:1229.A420234922.3.S

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rēzeknē 2022.gada 29.decembrī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis Māris Šļakota,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. C/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru pieteicējai tiktu piešķirts sociālās palīdzības pabalsts (mājokļa pabalsts), izdošanu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja /pers. C/ vērsās Daugavpils pilsētas pašvaldības iestādē "Sociālais dienests" (turpmāk – Sociālais dienests) ar 2022.gada 14.aprīļa iesniegumu, lūdzot piešķirt materiālo palīdzību apkures apmaksai.

[2] Ar Sociālā dienesta 2022.gada 10.maija lēmumu Nr.7.-5./18294 atteikts pieteicējai piešķirt mājokļa pabalstu.
Lēmumā norādīts, ka pieteicējas materiālie resursi, t.i. īpašums, neatbilst Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma (turpmāk – Sociālās palīdzības likuma) 36.panta pirmās daļas 2.punktā noteiktajam materiālā stāvokļa līmenim, tādejādi pieteicējas mājsaimniecība nekvalificējas mājokļa pabalsta saņemšanai. Iestāde atsaucās arī uz Ministru kabineta 2020.gada 17.decembra noteikumu Nr.809 "Noteikumi par mājsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanu un sociālās palīdzības saņemšanu" 8. un 13.punktu.

[3] Pieteicēja Sociālā dienesta lēmumu apstrīdēja Daugavpils pilsētas domes priekšsēdētājam. Apstrīdēšanas iesniegumā norādīja, ka pieteicējai kopš 2021.gada oktobra nav nekādu ienākumu, izņemot pensiju 372 *eiro* apmērā. Pieteicējas dzīvesvieta deklarēta /adrese/, kā arī pēc pašvaldības pieprasījuma viņa bija spiesta reģistrēt dārza mājiņu /adrese A/. Pieteicējai no dārza mājiņas nav nekādu ienākumu, mājiņā nav ūdens, labierīcību, tualete ir ārā.

[4] Ar Daugavpils pilsētas domes priekšsēdētāja 2022.gada 2.jūnija lēmumu Nr.1.2.-16/40 atstāts negrozīts apstrīdētais Sociālā dienesta lēmums. Augstākas iestādes lēmumā norādīts, ka pieteicējas deklarētā dzīvesvieta ir /adrese/. Papildus pieteicējai pieder nekustamais īpašums /adrese A/, kādēļ mājsaimniecības materiālā situācija nekvalificējas sociālās palīdzības saņemšanai. Lai personai piešķirtu sociālo palīdzu, cita starp ir jāizpildās nosacījumam, ka personai nepieder īpašums, izņemot Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 36.panta pirmās daļas 2.punktā noteikto īpašumu.

[5] Pieteicēja vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru pieteicējai tiktu piešķirts sociālās palīdzības pabalsts (mājokļa pabalsts), izdošanu. Pieteikumā norādīja, ka pieteicēja saņem pensiju 372 *euro* apmērā un papildu ienākumus negūst. Pieteicējas īpašumā ir vienistabas dzīvoklis, kurā viņa dzīvo. Iestāde atteikusies piešķirt sociālo palīdzību, jo pieteicējai pieder arī mazdārziņš ar nelielu būvi, kuras vērtība ir 1300 *euro*. Minēto īpašumu pieteicēja mantojusi no mātes. Pieteicēja brauc uz mazdārziņu siltajā laika periodā, lai atpūstos no pilsētas. Pašvaldība piedāvājusi pieteicējai pārdot mazdārziņa būvi un dzīvot no pārdošanas ienākumiem. Šādu pašvaldības rīcību pieteicēja uzskata par nekorektu.

[6] Tiesai iesniegtajā paskaidrojumā Daugavpils pilsētas dome neatzina pieteikumu, atkārtojot pārsūdzētā lēmuma pamatojumu.

Motīvu daļa

[7] Izvērtējot lietas dalībnieku argumentus un lietā esošos pierādījumus, tiesa secina, ka pieteikums ir pamatots un apmierināms.

[8] Pieteicējas īpašumā ir vienas istabas dzīvoklis /adrese/, kur deklarēta arī viņas dzīvesvieta. Papildus pieteicējas īpašumā ir dārza mājiņa /adrese A/. Lietā ir strīds par to, vai pie šādiem faktiskajiem apstākļiem pieteicēja ir tiesīga pretendēt uz mājokļa pabalstu. Iestāde uzskata, ka pieteicēja nekvalificējas sociālās palīdzības un trūcīgas vai maznodrošinātas mājsaimniecības statusa saņemšanai, jo pieteicējas materiālie resursi neatbilst normatīvajos aktos minētajam materiālā stāvokļa līmenim.

[9] Saskaņā ar Sociālās palīdzības likuma 32.pantu sociālās palīdzības mērķis ir sniegt materiālu atbalstu zemu ienākumu mājsaimniecībām, lai nodrošinātu ienākumus garantētā minimālā ienākumu sliekšņa līmenī un segtu ar mājokļa lietošanu saistītos izdevumus, kā arī sniegt atbalstu atsevišķu izdevumu apmaksai un krīzes situācijās. Minētā likuma 35.panta pirmās daļas 2.punktā noteikts, ka viens no sociālās palīdzības pabalstu veidiem ir mājokļa pabalsts – materiāls atbalsts ar mājokļa lietošanu saistīto izdevumu segšanai.

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums 5.pantā noteikti Sociālās palīdzības sniegšanas pamatprincipi. Minētā panta pirmā daļa paredz, ka sociālo palīdzību klientam sniedz, pamatojoties uz viņa materiālo resursu — ienākumu un īpašuma — izvērtējumu, individuāli paredzot katra klienta līdzdarbību, izņemot krīzes situāciju.

Sociālās palīdzības likuma 33.pants satur regulējumu par minimālo ienākumu sliekšņiem sociālās palīdzības sniegšanai. Savukārt minētā likuma 36.pantā paredzēti materiālās situācijas izvērtēšanas un sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas nosacījumi. Panta pirmajā daļā noteikts, ka pašvaldības sociālais dienests pirms lēmuma par trūcīgas vai maznodrošinātas mājsaimniecības statusa vai sociālās palīdzības pabalsta piešķiršanu mājsaimniecībai vai atsevišķai personai mājsaimniecībā pieņemšanas izvērtē mājsaimniecības kopējos materiālos resursus, izmantojot valsts un pašvaldības informācijas sistēmās esošos datus un ievērojot turpmākajos punktos norādītos kritērijus. Saskaņā ar 36.panta pirmās daļas 2.punktu par īpašumu un naudas līdzekļu uzkrājumu neuzskata vienu mājsaimniecības nekustamo īpašumu vai tā daļu, kur savu dzīvesvietu deklarējis un dzīvo iesniedzējs un pārējās personas, kurām ir kopīga saimniecība ar iesniedzēju, un nepieciešamo mājokļa kustamo mantu, darbam un izglītības iegūšanai nepieciešamo aprīkojumu, zemes īpašumus, kas kopumā nepārsniedz piecus hektārus mājsaimniecībai, kā arī šim nekustamajam īpašumam vai tā daļai funkcionāli piederīgas saimniecības ēkas vai ne vairāk kā divas saimniecības ēkas uz nomātas zemes, sociālajai funkcionēšanai nepieciešamos transportlīdzekļus, bet ne vairāk kā vienu vieglo automašīnu mājsaimniecībā un, ja mājsaimniecībā ir bērni, ne vairāk kā divus transportlīdzekļus ar motoru, kapitāla daļas vai īpašumus, kam uzlikts tiesu izpildītāja vai citas kompetentas institūcijas liegums ar to rīkoties vai kas atrodas atbrīvošanas no parādsaistībām, maksātnespējas vai likvidācijas procesā, vai no kā pēdējo triju mēnešu periodā nav gūti ienākumi saimnieciskās darbības apturēšanas dēļ, nekustamo īpašumu vai tā daļu, kas pieder iesniedzēja mājsaimniecībā dzīvojošai personai un kur savu dzīvesvietu deklarējuši un dzīvo atbalsta pieprasītāju pirmās pakāpes pilngadīgie radinieki, kuriem nepieder cits nekustamais īpašums, bērna nekustamo īpašumu un naudas līdzekļu uzkrājumu, kā arī naudas līdzekļu uzkrājumu mājsaimniecībai trūcīgas mājsaimniecības vienas personas ienākumu sliekšņa apmērā.

No minētajām tiesību normām izriet, ka mājokļa pabalsta piešķiršana ir atkarīga cita starp no mājsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanas. Turklāt izvērtēšanā neņem vērā mājsaimniecības nekustamo īpašumu vai tā daļu, kur savu dzīvesvietu deklarējis un dzīvo iesniedzējs un pārējās personas, kurām ir kopīga saimniecība ar iesniedzēju, kā arī zemes īpašumus, kas kopumā nepārsniedz piecus hektārus mājsaimniecībai, kā arī šim nekustamajam īpašumam vai tā daļai funkcionāli piederīgas saimniecības ēkas vai ne vairāk kā divas saimniecības ēkas uz nomātas zemes. Citiem vārdiem, atbilstoši sociālās palīdzības sistēmai arī tāda persona, kurai ir mājvieta un pat nelieli zemes īpašumi, var tikt atzīta par trūcīgu vai maznodrošinātu. Likums arī neliek šādai personai vispirms pārdot vienīgo nekustamo īpašumu vai nelielos zemes īpašumus, lai vispirms no tiem gūtu iztikas līdzekļus un tikai pēc tam, kad arī tie iztērēti, dotu iespēju pretendēt uz sociālo palīdzību.

[10] Izskatāmajā lietā iestāde uzskata, ka gadījumā, ja personas īpašumā ir nekustamais īpašums, kas nav minēts Sociālās palīdzības likuma 36.panta pirmās daļas 2.punktā, tad minētā persona automātiski nekvalificējas sociālās palīdzības saņemšanai. Tiesa šādai pieejai nepiekrīt, jo likumdevējs apzināti norādījis, ka mājsaimniecības materiālos resursus ir jāizvērtē. Tas nozīmē, ka katrs gadījums ir jāvērtē individuāli, ņemot vērā katra gadījuma īpašos apstākļus. Tiesas ieskatā sociālajam dienestam piešķirtais izvērtēšanas pienākums prasa ne tikai vērtējumu par personas atbilstību Ministru kabineta noteikumos un pašvaldības saistošajos noteikumos skaidri noteiktajām prasībām, bet arī plašāku vērtējumu par personas situāciju, lai nodrošinātu to, ka trūcīgas personas statusa piešķiršana vai atteikšana ļauj sasniegt sociālās palīdzības mērķi un ievērot arī tos pienākumus, kas valstij izriet no sociāli atbildīgas valsts principa *(sal. sk. Senāta 2018.gada 22.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-167/2018 15.punktu)* .

[11] No likuma normām izriet, ka nebūtu šķēršļu pieteicējai kvalificēties sociālās palīdzības saņemšanai, ja viņai piederētu nekustamais īpašums, kurā deklarēta viņas dzīvesvieta, un zemes īpašumi, kas kopumā nepārsniedz piecus hektārus. Izskatāmajā gadījumā pieteicējai pieder vienistabas dzīvoklis un dārza mājiņa. Abi gadījumi ir salīdzināmi. Vērtējot atbilstoši Sociālās palīdzības likuma mērķim, šajā lietā iestādes norādītie pieteicējas materiālās situācijas apstākļi nav uzskatāmi par tādiem, kas nedod tiesības uz sociālās palīdzības saņemšanu.

Līdz ar to pieteikums ir apmierināms un Sociālajam dienestam uzliekams pienākums izdot administratīvo aktu par pieteicējas 2022.gada 14.aprīļa iesniegumā ietverto lūgumu piešķirt materiālo palīdzību apkures apmaksai, ņemot vērā šajā spriedumā norādītos apsvērumus, saskaņā ar kuriem nekustamais īpašums /adrese A/, nav šķērslis sociālās palīdzības saņemšanai.

[12] Pieteicēja ir samaksājusi valsts nodevu 30 *euro* apmērā. Tā kā pieteikums tiek apmierināts, saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu pieteicējas samaksātā valsts nodeva piespriežama no atbildētāja par labu pieteicējam. Ministru kabineta 2013.gada 12.februāra noteikumu Nr.85 "Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu" 13.punktā noteikts, ka valsts nodeva atlīdzināma no tās iestādes budžeta līdzekļiem, kura attiecīgajā administratīvajā lietā bijusi pieaicināta atbildētāja pusē.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251., 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

Apmierināt /pers. C/ pieteikumu un uzlikt pienākumu Daugavpils pilsētas pašvaldības iestādei "Sociālais dienests" viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas izdot administratīvo aktu par pieteicējas 2022.gada 14.aprīļa iesniegumā ietverto lūgumu piešķirt materiālo palīdzību apkures apmaksai, precīzu administratīvā akta saturu nosakot atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma un Ministru kabineta 2020.gada 17.decembra noteikumu Nr.809 "Noteikumi par mājsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanu un sociālās palīdzības saņemšanu" tiesību normām, bet neuzskatot, ka nekustamais īpašums /adrese A/, ir šķērslis sociālās palīdzības saņemšanai.

Piespriest no Daugavpils pilsētas pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes – Daugavpils pilsētas domes – par labu /pers. C/ viņas samaksāto valsts nodevu 30 *euro* apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā.

Tiesnesis M.Šļakota